

November 2011

Et skritt fram – minoritetene kommer!

- Kulturinteresserte minoriteter i Stavanger

En delrapport i
Stavangerpiloten
"Jakten på
publikum"

Utarbeidet av **Perduco Kultur**
v/daglig leder og professor Anne-
Britt Gran og seniorrådgiver Hanne
Vaagen

Forord

Perduco kultur legger med dette fram delrapporten *Et skritt fram – minoritetene kommer!* som inngår i Stavangerpiloten ”Jakten på publikum”. Rapporten *Jakten på publikum – 15-29 år*, ble ferdigstilt våren 2011 og kan lastes ned på Norsk publikumsutviklings hjemmesider.

Stavangerpiloten er finansiert av Norsk kulturråd, Rogaland Teater, Stavanger Konserthus, Stavanger Symfoniorkester, Tou Scene, Stavanger kommune, Bjergstedvisjonen og Norsk publikumsutvikling.

Norsk publikumsutvikling har hatt prosjektansvaret for piloten. Vi takker for godt og hyggelig samarbeid i denne prosjektperioden.

Prosjektleder for arbeidet i Perduco Kultur har vært seniorrådgiver Hanne Vaagen, og fagansvarlig har vært BI-professor og daglig leder Anne-Britt Gran.

Oslo 1. desember 2011

Hanne Vaagen
Prosjektleder

Anne-Britt Gran
Fagansvarlig

Innholdsfortegnelse

Innledning – mens vi venter på Stortingsmeldingen om inkludering	3
Om Stavangerpiloten	5
Rekruttering og gjennomføring av fokusgruppene.....	7
Kulturtilbudet i Stavanger.....	10
Hvilke kulturtilbud benytter minoritetene?.....	12
Deltagelse på egne minoritetsarrangementer eller på etnisk norske kulturarrangementer.....	14
Motiver og barrierer.....	17
Markedsføring og informasjon.....	19
Kulturinstitusjonene i Stavanger.....	22
Oppsummering.....	26

Innledning – mens vi venter på Stortingsmeldingen om inkludering

Den sosialdemokratiske kulturpolitikken er inne i en fase med forsterket fokus på publikum og et ønske om å nå et bredere og nytt publikum. Dette skyldes at økte kulturmidler gjennom flere tiår ikke har gitt utjevning i forhold til publikums sosiale sammensetning. Det er fremdeles en sterk overrepresentasjon av velutdannede med over gjennomsnittlig husstandsinntekt som besøker kulturinstitusjoner som kunstmuseer og teatre. Ungdom, lavere sosiale lag og etniske minoriteter er underrepresentert i de klassiske kulturinstitusjonene. For å endre på dette og for å legitimere høyere offentlige utgifter til kultur, har den rødgrønne regjeringen ved kulturminister Huitfeldt valgt publikumsutvikling, mangfold og inkludering som sitt satsingsområde. Dette har gitt seg utslag i blant annet et ressursutvalg for mangfoldsarbeid, statlig støtte til organisasjonen Norsk publikumsutvikling og en kommende stortingsmelding om inkludering.

Kulturpolitisk har den begreplige utviklingen gått fra å snakke om innvandrere (Stortingsmeldingene på 1990-tallet) til å snakke om etniske minoriteter. Man har videre valgt å snakke om det flerkulturelle samfunn og flerkulturelle tiltak – i St. meld 47 (1996-1997) og i Mosaikk-programmet i Norsk kulturråd (1998-2002). I media omtales tidvis også mennesker som flerkulturelle personer (om kategorier som norsk-pakistanere, ikke om norsk-italienere eller norsk-svensker). Fra og med Stortingsmelding nr. 17 2008 som *markeringsår for kulturelt mangfold*, har ”minoriteter” og ”mangfold” kommet til å dominere denne diskursen på kulturområdet.

Det er hensiktsmessig å skille mellom en produksjonsside og en resepsjonsside når det snakkes om mangfold og inkludering. Produksjonssiden handler om å inkludere minoritetskunstnere i selve produksjonen av en utstilling eller en forestilling eller ei bok, mens resepsjonssiden handler om å inkludere et nytt minoritetspublikum uavhengig av hva som produseres.

Så langt i norsk kulturpolitikk har det vært fokus på produksjonssiden når det gjelder mangfold; det har handlet mest om repertoar og programmering (relevant innhold for ”dem”), rekruttere minoritetskunstnere (synliggjøre mangfoldet) og etablere arenaer for dialog og samarbeid med minoriteter. Politisk har det vært et spørsmål om representasjon og

integrasjon; minoritetskunstnere og deres estetikk/kultur må også være representert i norske kulturinstitusjoner. Resepsjonssiden, publikummet el kulturforbrukeren, har ikke vært fraværende i mangfoldsretorikken, men den har i praksis vært underordnet produksjonssiden: Hvis man bare programmerer relevant for ”dem” og/eller rekrutterer ”deres egne” kommer minoritetspublikummet. Vår kunnskap til feltet støtter ikke opp under en slik antagelse, folk med minoritetsbakgrunn og særlig de unge vil like gjerne se etnisk norsk majoritetskultur (Gran og Vaagen 2010).

Det finnes en rekke omtrentlige antagelser om hvorfor minoriteter bruker eller ikke bruker kulturinstitusjoner i Norge. Denne empiriske rapporten er et av flere forsøk på å lage et bedre kunnskapsgrunnlag for publikumsutvikling rettet mot minoriteter i Norge. Rapporten sier kun noe om de kulturinteresserte representantene for minoritetsbefolkningen, de som kjenner til og allerede benytter noen av de etnisk norske kulturarenaene og de er ikke representative for minoritetsbefolkningen som sådan. Rapporten er primært av empirisk karakter; funnene er ikke plassert i forhold til et teoretisk rammeverk og forskning på feltet. Det har kun pragmatiske årsaker som budsjetttrimmen for dette prosjektet. En fyldigere og mer forskningsbasert rapport er planlagt i forbindelse med en kommende studie av minoritetsrepresentanter som har liten kjennskap til etnisk norsk kulturoffentlighet og som *ikke* er brukere av kulturinstitusjonene i Norge.

Vi har kalt denne delrapporten *Et skritt fram – minoritetene kommer! – Kulturinteresserte minoriteter i Stavanger* som en kommentar til kulturrådsrapporten *Et skritt tilbake – En sosiologisk studie av unge norske kunstnere med innvandrerbakgrunn* (Vassenden og Berggard 2011). Det beror ikke på en uenighet av noe slag, men forskjellige analyseobjekter og problemstillinger. *Kunstnere* med innvandrerbakgrunn og *publikum* med minoritetsbakgrunn, altså produksjonssiden og resepsjonssiden ved inkluderingsproblematikken. Kunstnerne med innvandrerbakgrunn dømmes i eget miljø når de velger kunstnerkallet framfor medisin- eller økonomiutdannelse – da tar de et skritt tilbake sosialt sett. Representanter for minoritetene som tar en høyere utdannelse blir mer sannsynlig kulturbrukere enn de som ikke tar utdannelse. De utdannede og deres barn tar slik sett et skritt fram, inn i kulturoffentligheten i Norge. Det kan også betraktes som et skritt fram for den kulturpolitiske inkluderingen av minoriteter. Man kan også forvente på sikt at barn av

utdannede representanter for minoritetene vil kunne ta kunstnerutdannelse uten at dette betraktes som å snuble i den sosiale rangstigen.

Når Vassenden og Bergsgard snakker om innvandrere og vi snakker om minoriteter, skyldes det ulike fagtradisjoner. Mens de samfunnsvitenskapelige miljøene har beholdt innvandrerbegrepet, har man i kunst- og kulturfeltet valgt å snakke om minoriteter, majoritetskultur og det flerkulturelle samfunn. Det er hensiktsmessig fordi ikke alle minoriteter i kulturlivet har innvandrerbakgrunn, og mangfoldsdiskursen handler om inkludering av alle typer minoriteter, også døve, blinde og de med fysiske handicap. Innvandrerbegrepet har dessuten sine begrensinger når man skal omtale andre og tredje generasjons innvandrere som er født i Norge; hvor lenge skal de klassifiseres ut fra deres foreldres innvandring i forrige årtusen.

Om Stavangerpiloten

Organisasjonen Norsk publikumsutvikling søkte i 2010 Norsk kulturråd om bidrag til en felles publikumsundersøkelse på vegne av fire kulturinstitusjoner i Stavangerregionen. Søknaden ble innvilget. Dette prosjektet er finansiert av Norsk kulturråd, Rogaland Teater, Stavanger Konserthus, Stavanger Symfoniorkester, Tou Scene, Stavanger kommune, Bjergstedvisjonen og Norsk publikumsutvikling.

Kulturhovedstadsåret Stavanger 2008 har resultert i økt samarbeid på tvers av kulturuttrykk og institusjoner. Dette ønsker aktørene å videreutvikle, spesielt med tanke på publikumsutvikling og administrativt samarbeid. De nevnte organisasjonene har nær 400 000 publikummere årlig. Stavanger kommune har i *Kommunedelplan for kunst og kultur for 2010 – 2017* fremhevet at de ønsker å styrke arbeidet med publikumsutvikling blant byens kulturaktører. Målsettingen er å holde på det eksisterende publikum og trekke til seg nye.

Bjergstedvisjonen innebærer at Bjergsted kulturpark, som inneholder en rekke utdannings- og kulturinstitusjoner, videreutvikles til et nasjonalt kraftsenter for musikk og kunst. Frem til 2012 skal det investeres nærmere 2 milliarder i nye bygg, bl.a. med et nytt konserthus av internasjonalt format. Dette betyr nye formidlingsmønstre, nye måter å forholde seg til publikum på og økt behov for kunnskap om publikums adferd.

Perduco Kultur gjennomførte i november og desember 2010 en kvalitativ forundersøkelse (dybdeintervju) for å fremskaffe underliggende motiver og barrierer før å besøke disse fire kulturinstitusjoner i Stavanger. Resultatene fra dybdeintervjuene ble benyttet som underlag til en større kvantitativ undersøkelse som ble gjennomført i februar og mars 2011 og som danner et grunnlag for utarbeidelse av tiltak for økt publikumsutvikling. Dette arbeidet er samlet i rapporten *Jakten på publikum – 15-29 år* (Perduco Kultur 2011). I forlengelsen av dette prosjektet ønsket Norsk publikumsutvikling i samarbeid med de fire kulturinstitusjonene å gjennomføre fokusgrupper blant minoriteter for å finne ut om det finnes *andre* barrierer og motiver for å benytte kulturtilbud sammenlignet med den etnisk norske befolkningen. Første steg i dette prosjektet er gjennomføring av fokusgrupper blant kulturinteresserte minoritetsrepresentanter i Stavanger. Det ble gjennomført to fokusgrupper, en blant voksne over 40 år og en blant unge mellom 18-25 år. Det neste steget blir å gjennomføre fokusgrupper blant minoriteter som har lav kulturinteresse i Oslo, dvs. ikke-brukere av kulturinstitusjoner. Dette var opprinnelig tenkt gjennomført høsten 2011, men er utsatt på grunn av manglende finansiering. Denne delrapporten ”Et skritt fram – minoritetene kommer!” må derfor betraktes som første skritt i retning av en mer omfattende og problematiserende framstilling av minoritetenes kulturvaner i Norge.

Figur 1 Prosessen i Stavangerpiloten

Rekruttering og gjennomføring av fokusgruppene

Fokusgruppene ble gjennomført på Sølvberget Kulturhuset i møterommet på Kultkafeen. Stavanger Konserthus var ansvarlig for booking møterom og bestilling av lett bevertning. Gruppen blant voksne minoriteter ble gjennomført tirsdag 31.mai fra kl. 17-19, og minoritetsgruppen blant de unge ble gjennomført 1. juni 2011 på samme klokkeslett. Før gjennomføring av fokusgruppen ble deltakerne informert om formålet med undersøkelsen. Fokusgruppene ble gjennomført av sosiolog og seniorrådgiver i Perduco Kultur, Hanne Vaagen. Samtlige deltakere fikk utdelt et elektronisk gavekort på kr. 500 etter samtalen.

Perduco Kultur utarbeidet et guide for rekruttering av fokusgruppene blant minoriteter i Stavanger. Sølvberget Stavanger Bibliotek og Kulturhus, Internasjonalt Hus, Stavanger Konserthus og Bjergstedvisjonen bisto med rekruttering av minoritetsgruppen blant voksne, mens Rogaland Teater hadde hovedansvar for rekruttering av minoritetsgruppen blant de unge. Rekrutteringen blant de voksne ble først og fremst gjort via nettverk på Internasjonalt Hus, mens de unge ble rekruttert både fra videregående skoler og fra Universitetet i Stavanger (UiS).

Perduco Kultur anbefalte et utvalg på seks deltakere per fokusgruppe. Flere deltakere kunne bli ugunstig med tanke på eventuelle språkproblemer i forhold til involvering i samtalen. Deltakerne ble kvotert etter følgende kriterier:

- ✓ Tre kvinner og tre menn
- ✓ Bosted: Stavanger
- ✓ Alder voksne: 40 år+
- ✓ Alder de unge: 18-25 år
- ✓ Meget eller ganske interessert i kultur
- ✓ Kjenner til eller har hørt om de minst 2 av de 4 kulturinstitusjonene (Rogaland Teater, Tou Scene, Stavanger Symfoniorkester og Stavanger Konserthus)

Kriteriene om kulturinteresse og kjennskap til minst to av kulturinstitusjonene i Stavanger, skulle ivareta en viss kulturkompetanse i begge fokusgruppene. Minoritetsbefolkning med kulturinteresse og kompetanse er sannsynligvis den letteste å nå for norske kulturinstitusjoner; det var derfor naturlig å begynne med dem.

Totalt møtte det opp fem personer fra hver gruppe. I tillegg ble det gjennomført 1 dybdeintervju blant voksne i etterkant av fokusgruppen, og tre dybdeintervju blant ungdom for å dekke utvalgsriteriene til kjønn og etnisk bakgrunn på en tilfredsstillende måte. Mens fokusgruppene varte i to timer (inkludert ti minutters pause), var varighetene til dybdeintervju fra 30 minutter til 45 minutter. Dybdeintervjuene ble gjennomført på telefon. Det vil alltid være en viss risiko for at en vil vektlegge svarene fra dybdeintervjuene større vekt enn svarende ved fokusgruppen, da hver deltaker får mer tid til samtale over telefon. Fordelen er imidlertid at det er samme person som både var moderator for fokusgruppene og som gjennomførte dybdeintervjuene i etterkant, slik at effekten av forskjeller på grunn av metoder minimeres.

Fokusgruppe 1 – voksne med minoritetsbakgrunn

Fokusgruppen blant voksne minoriteter bestod av følgende deltakere:

Kvinne 59 år fra Iran. Bodd i Norge siden 1989. Er utdannet sykepleier, samt innen administrasjon og ledelse.

Kvinne 67 år fra Tyrkia. Bodd i Norge siden 1971. Jobber som språklærer.

Kvinne 58 år fra Chile. Bodd i Norge siden 1986. Utdannelse innen finans og økonomi.

Mann 52 år fra Vietnam. Kom til Norge for 25 år siden som flyktning. Jobber som tolk, men er også utdannet innen økonomi.

Mann 37 år fra Cuba. Kom til Norge for 11 år siden. Jobbet tidligere som lærer i salsa og samtidsdans.

Telefonintervju:

Mann 55 år fra Etiopia. Har bodd 22 år i Norge. Underviser i videregående skole.

Frafallet fra den voksne gruppen var på to personer, begge menn fra Etiopia. Moderator rekrutterte derfor en mann fra Cuba på Kultkafeen på Sølvsberget. Han lå litt under alderskriteriet for rekrutteringen som var 40 år, men på grunn av stor interesse for kultur og da spesielt dans, ble han tatt med. Når det gjaldt den andre mannen fra Etiopia, hadde han møtt opp på fokusgruppen, men det hadde oppstått en misforståelse om hvor fokusgruppen faktisk

skulle holde sted. Derfor ble han intervjuet på telefon i etterkant. Samtlige av deltakerne snakket godt norsk.

Fokusgruppe 2 – unge med minoritetsbakgrunn

Fokusgruppen blant unge mennesker med minoritetsbakgrunn besto av følgende deltakere:

Kvinne 23 år - Filippinene. Har bodd i Norge i 3 år. Studerer regnskap og revisjon med Universitetet i Stavanger (UiS). Faren er bonde, og moren driver en dyrebutikk. Interessert i dans og kino.

Kvinne 20 år - Venezuela. Har bodd 3 år i Stavanger. Går på videregående skole. Faren er ingeniør, og mor har teknisk utdanning. Interessert i maling og teater.

Kvinne 18 år - Sri Lanka. Født i Stavanger. Går på videregående skole. Faren er ingeniør, og moren er forskolelærer med utdanning innen pedagogikk. Spiller piano og går på kino og konserter.

Kvinne 18 år - Israel. Bodd hele livet i Stavanger. Går på videregående skole. Far er ingeniør og mor er gestaltterapeut. Spiller fiolin og liker dans og teater.

Kvinne 25 år - Iran. Studerer økonomi og administrasjon ved Universitetet i Stavanger. Kom hit når han var 2 år. Faren er utdannet jurist, og moren har doktorgrad i ernæringsfysiologi. Går på mye konserter.

Telefonintervjuer:

Kvinne 22 år - Russland. Kom til Norge alene for ett år siden. Studerer språk og kultur ved UiS. Har Bachelorgrad i økonomi fra Russland. Moren er musikk lærer, og faren er mekaniker. Går mye på kino, liker festivaler og teater.

Mann 18 år - Peru. Født i Stavanger. Går på videregående skole. Mor er gründer i en liten bedrift som selger suvenir og smykker, og far jobber i Posten. Interessert i musikk, spiller gitar.

Mann 18 år - Ghana. Født i Stavanger. Går på videregående skole. Mor er leder for et vaskefirma, og far er mekaniker. Interessert i teater og kultur generelt.

Utfordringer

Fire jenter stilte opp på fokusgruppen og kun en gutt, noe som ikke var optimalt. Det ble derfor intervjuet to gutter i etterkant på telefon, en fra Peru og en fra Ghana. I tillegg ble det intervjuet en jente fra Russland, som hadde gitt beskjed i forkant at hun ikke kunne delta på fokusgruppen. Dette intervjuet ble gjennomført på engelsk på telefonen. Denne fokusgruppen var mer utfordrende å gjennomføre, siden to av jentene hadde bodd relativt kort tid i Norge, og de ønsket å snakke engelsk selv om de forstod godt norsk. For øvrig var jentene som hadde bodd kort tid i Norge relativt homogene i sine uttalelser, mens de to jentene som hadde bodd i Stavanger hele livet hadde relativt lik bakgrunn og foreldre med høy utdanning, og de ga uttrykk for mange av de samme meningene. Det var derfor nyttig å supplere med et intervju med kvinnen fra Russland, da hun hadde en noe annen innfallsvinkel.

Ettersom det allerede er gjennomført en kartlegging av barriere og motiver blant etnisk norske ungdommer i Stavanger og befolkningen forøvrig i Rogaland, vil fokus i denne rapporten først og fremst være på hva som skiller minoriteter fra etnisk norsk publikum, og på forskjellene mellom voksne og unge med minoritetsbakgrunn. Det er viktig å minne om at fokusgruppene kun bygger på et lite utvalg respondenter, og at det derfor ikke er mulig å generalisere resultatene, men respondentene kaster lys over relevante problemstillinger og utfordringer når det gjelder minoriteters kulturvaner og preferanser.

Kulturtilbudet i Stavanger

Voksne er mindre fornøyd med kulturtilbudet enn de unge

De voksne syntes gjennomgående å være noe mindre fornøyd med kulturtilbudet i Stavanger enn ungdommene. Dette syntes først og fremst og skyldes at de syntes kulturinstitusjonene viste for lite av andre kulturer enn den etnisk norske. Som en av kvinnene kommenterte ”Vi bor her og selvsagt skal vi lære norsk kultur, men nordmenn har heller ikke vondt av å lære litt fra andre kulturer” – kvinne fra Iran. Generelt syntes de voksne at nordmenn burde være mer åpne for andre kulturer.

En av mennene fulgte opp med følgende ”Organisasjonen vår har ikke hatt konsertlokaler hvor vi kan fremme vår kultur. Vi skulle gjerne holdt være egne konserter, og vi har heller

ikke råd til å invitere artister så langveis fra. Det hadde vært flott om disse artistene kunne blitt invitert av det nye konserthuset. Da kunne det blitt offentlig og åpent for alle” – mann fra Vietnam. Den ene kvinnen kommenterte også utvalget av bøker på biblioteket” Jeg lurer på hvorfor det ikke er flere spanske bøker. Er det ikke penger? Utvalget av bøker kunne vært bedre. Nå må jeg selv bestille på Amazon” – kvinne fra Chile.

De unge syntes å være noe mer fornøyd med kulturtilbudet, og de var gjennomgående mindre opptatt av at egen kultur skal være presentert. Dette gjaldt også de unge som var født og oppvokst i Stavanger: ”Kulturtilbudet i Stavanger er topp. Jeg liker det meste, og det er mye å finne på” – ung mann med ghanesisk. Han fulgte opp med å si ”Det spiller ingen rolle med andre kulturtilbud. Det er fint som det er nå, hadde ikke gått på noe mer om det var flere kulturtilbud.” En av de andre som var født i Stavanger sa følgende ”Forestillinger med en annen kultur spiller ingen rolle for meg, dette er viktigere for foreldrene mine”.

Det var imidlertid ikke bare positive tilbakemeldinger på kulturtilbudene blant de unge. En av kvinnene som var oppvokst i Stavanger sa følgende: ”Det bør finnes bredere og billigere tilbud, da blir det også flere som går. Vanskeligere å gå når en ikke liker det eller syntes det er for stivt” – ung kvinne med foreldre fra Sri Lanka.

Minoriteter synes mer prissensitive enn etnisk norsk publikum

Begge gruppene syntes at det var for dyrt å delta på norske kulturarrangementer. Som en av kvinnene som studerte i Norge sa ” å gå på kino koster over dobbelt så mye som hjemme”. En av dem som selv spilte et instrument sa følgende: ”Jeg kunne godt tenke meg å gå flere ganger på Stavanger Symfoniorkester, men da burde det ikke koste mer enn 100-150 kroner.”

Også de voksne syntes at det var for dyrt å delta på kulturarrangementer, selv om dette var en ressurssterk gruppe. Som en av kvinnene kommenterte ”Jeg synes det er dyrt å delta på norske kulturarrangementer. På Maijazz koster det fra 100-150 kroner per konsert!”. Det fikk støtte av en av mennene: ”Det er greit å delta i norsk kultur, men det er altfor dyrt!”

Samtidig virket minoritetene relativt lite orientert om hva kulturtilbudene faktisk kostet, og de unge hadde også liten kunnskap om studentrabatter. Et forslag fra de voksne var å gi rabatt via innvandrersorganisasjonene på de ulike kulturtilbudene i Stavanger.

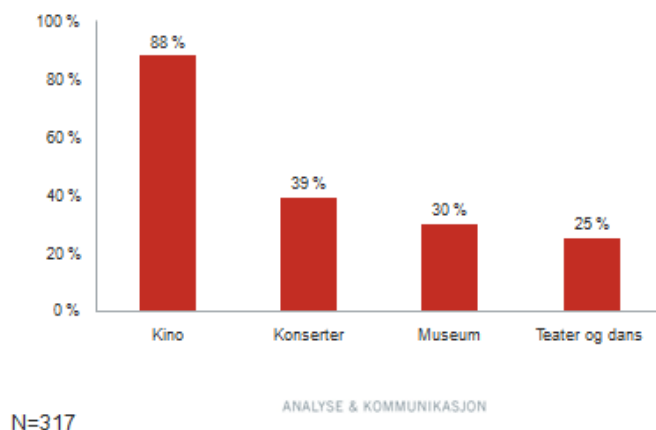
Hvilke kulturtilbud benytter minoriteter?

Når det gjelder de voksne hadde de besøkt både norske teater, konserter, festivaler, biblioteker og gallerier – men ikke veldig ofte. Årsaken til at de ikke benyttet disse norske kulturtilbudene oftere var todelt: For det første syntes de at tilbudene i for liten grad integrerer andre kulturer enn den etnisk norske, og for det andre syntes de det var for dyrt. Flere trakk frem 17. mai som en flerkulturell feiring som de likte å delta på. I tillegg benyttet de voksne ofte egne minoritetskulturrangementer. De unge som var født og oppvokst i Norge benyttet derimot i mindre grad slike minoritetsarrangementer, og deres kulturbruk virket likere det vi finner blant etnisk norske unge.

Kino ble mye besøkt, dette gjaldt også den voksne målgruppen. De unge likte også å se norske filmer som ”Fritt Vilt” og ”Mandarinpiken”. Språk syntes ikke å være en barriere på kino, men i større grad på teater, spesielt for de som relativt nylig var kommet til landet. Videre likte de unge å se på danseoppvisninger (hovedsakelig hip-hop eller latinamerikansk), samt å delta på festivaler og gå på konserter.

Vår kvantitative undersøkelse av minoritetsstudenter i Oslo for Kulturhistorisk museum og Norges Museumsforbund viser at disse studentene likevel er underrepresentert på flere kulturarenaer i forhold til etnisk norske nordmenn (Gran og Vaagen 2010):

Andel som har benyttet følgende kulturtilbud siste 12 måneder

Minoritetsstudentene er som unge etniske nordmenn flittige brukere av kino, men langt færre blant minoritetsstudentene går på konserter enn i etnisk norsk befolkning (62 prosent), likeså på museum (43 prosent) og på teater og dans (53 prosent på teater/musikal/revy og 13 prosent på ballett/dans).

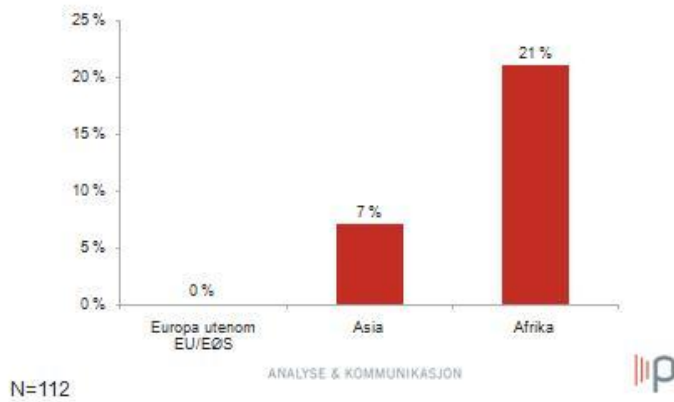
Denne undersøkelsen viste også at studentenes kulturbruk økte med utdannelsesnivået til foreldrene, spesielt for utdanningslengde over 3 år. Unge med minoritetsbakgrunn har som etniske nordmenn større sannsynlighet for å besøke kulturarenaer hvis de har (høyt) utdannede foreldre.

Betydningen av foreldrenes sosiale bakgrunn gjelder også i denne fokusgruppen med de unge som har ressurssterke foreldre, enten høyt utdannede og/eller arbeidende i privat næringsliv.

Finnes det så noen forskjeller mellom de ulike minoritetsgruppene? Fokusgruppene gir ikke anledning til å trekke noen slike konklusjoner, men studentundersøkelsen i Oslo viser at det er signifikante forskjeller mellom noen av de overordnede kategoriseringene: Europeere utenom EU/EØS, Asia og Afrika. Minoritetsstudenter med afrikansk opprinnelsesland i foreldregenerasjonen var underrepresentert på flere kulturarenaer, mens studenter fra Europa utenom EU/EØS hadde et tilnærmet likt etnisk norsk kulturforbruk. Når det gjaldt akkurat museumsbruk, som var hovedfokus i rapporten for Kulturhistorisk museum, var det derimot ingen signifikante forskjeller mellom disse gruppene. Når vi så på grunner for *ikke* å benytte museumsinstitusjonene, dukket forskjellene opp igjen:

Hvorfor har du ikke besøkt museum i Norge? Svar: Føler meg fremmed i museumsinstitusjonene

Filter: Har ikke besøkt museum i Norge

Totalt sett var det 10 prosent som oppga at de følte seg fremmed i museumsinstitusjonene. Når vi bryter ned på de ulike gruppene ser vi at studentene fra Afrika er overrepresentert blant de som ikke går på museum av den grunn. Det er derimot ingen fra Europa utenom EU/EØS som oppgir denne grunnen. Bruken av kulturinstitusjoner kan henge sammen med hvor familiære minoritetene er til slike institusjoner i deres hjemland.

Deltagelse på egne minoritetsarrangementer eller på etnisk norske kulturarrangementer

Noe forenklet kan deltagelsen blant minoriteter deles inn i følgende kategorier:

Gruppe 1: *Voksne* minoriteter som har bodd *kort* tid i Norge: Hovedsakelig besøk på egne kulturarrangementer sammen med minoritetsgruppen.

Gruppe 2: *Voksne* minoriteter som har bodd *lang* tid i Norge (første generasjonsinnvandrere): Overvekt av egne kulturarrangementer sammen med sin minoritetsgruppe. Noe norske kulturarrangementer sammen med flerkulturell gruppe (dvs. med egen minoritet, andre minoriteter og/eller etnisk norske nordmenn).

Gruppe 3: *Unge* som har bodd *kort* tid i Norge: Norske kulturarrangementer sammen med egen minoritetsgruppe.

Gruppe 4: *Unge som er født og oppvokst i Norge*. Hovedsakelig norske kulturarrangementer sammen med flerkulturell gruppe (dvs. med egen minoritet, andre minoriteter og/eller etnisk norske nordmenn).

De voksne minoritetsrepresentantene som har bodd i Norge i kort tid (gruppe 1), går hovedsakelig på egne arrangementer sammen med sine egne. Som en av mennene sa ” De første årene hang jeg kun ut med mine egne når jeg skulle ut, men har fått flere venner med annen bakgrunn etter hvert som jeg lærte språket bedre”.

Voksne minoriteter som har bodd lang tid i Norge (gruppe 2), synes også i størst grad å delta på egne minoritetsarrangementer sammen med sin egen gruppe, selv om de også deltar noe på etnisk norske kulturarrangementer: ”Vi har en tendens til å være med våre ”egne”, selv om vi har bodd her lenge” – mann fra Vietnam. Samme person nevnte også: ”Mine barn har problemer med å gå på våre egne kulturarrangement. De er veldig påpasselig med å delta på norsk kultur, for de vil ikke bli annerledes”. Hans barn er typiske representanter for gruppe 4.

Minoritetsungdom som har bodd kort tid i Norge (gruppe 3) benytter norske kulturtilbud for å lære seg det norske samfunn generelt, og norsk kultur spesielt. Dette gjelder jo først og fremst studentene som kommer hit alene, og i mindre grad de som kommer flyttende sammen med foreldrene. Kvinne som nettopp var kommet til Norge for å studere: ”Jeg besøker teater og museer fordi jeg er interessert i lære om Norge. Hjemme besøkte jeg teater hver uke. Det betyr ikke så mye hva jeg ser egentlig – det er uansett interessant fordi jeg er nysgjerrig og liker å lære”. Hun nevnte også et annet eksempel: ”Erlend Lone er veldig kjent hjemme, og jeg har sett ”Tatt av kvinnen” hvor hovedpersonen bader. Det første jeg gjorde da jeg kom til Stavanger, var å gå til svømmehallen fordi det gjorde også hovedpersonen i filmen. Da følte jeg meg kulturell”.

Ett av de viktigste motivene for å delta på norske kulturarrangementer i denne gruppen (gruppe 3) er læring, samtidig som det var en arena for å møte nye venner – også norske venner. Venneaspektet er selvsagt viktig for studenter som kommer alene til Norge: Først de som snakket deres eget språk, så de som snakker engelsk, deretter de som kan norsk.

Minoritetsungdom som er født og oppvokst i Norge (gruppe 4) synes å ha en kulturbruk med klare likhetstrekk til etnisk norsk ungdom, selv om vennekretsen deres er mer flerkulturell.

Samtidig er de også med foreldrene på egne kulturarrangementer en gang i blant: ”Det er sjelden jeg er med mor på hennes arrangementer, jeg er mest med norske kompiser”. En annen som er født og oppvokst i Stavanger påpekte følgende: ”Jeg er norsk, og har stort sett bare norske venner”. Flerkulturaspektet blir også fremhevet: ”Jeg har tre kompiser som spiller instrument, de tar jeg med på konserter. Disse kompisene er fra Bosnia, Thailand og Norge” – sier en ung mann.

En av de unge mennene hadde bodd tidligere bodd på Holmlia i Oslo. Han fortalte at der forholdt han seg mest til sin egen minoritetsgruppe, fordi det var så mange med samme bakgrunn som bodde i Oslo. I Stavanger derimot var vennekretsen blitt mer flerkulturell. Inntrykket var at minoritetsungdommene som hadde bodd lenge eller var født i Norge i hovedsak hadde en vennekrets som var flerkulturell, og at de så på seg selv som norske.

Skepsis til norsk humor

Av de mer antropologisk interessante funnene er den konsensusen som oppsto om norsk humor på tvers av generasjonsskillene. Både de voksne og de unge poengterte at de ikke var spesielt begeistret for den norske humoren. Når det gjelder de voksne mente de at det ofte var en forutsetning å ha kunnskap om norsk geografi og dialekter samt kjenne til lokal humor. Noen av de voksne innrømmet at de rett og slett ikke alltid helt skjønnte den norske humoren. Når det gjelder de unge som enten var født eller oppvokst i Norge, var heller ikke de begeistret for den norske humoren, ikke fordi de ikke forstod den - men fordi de ikke likte den. Som den ene sa: ”Jeg synes at norsk humor sitter fast i stereotypene, og i for stor grad gjør narr av hverandre”. De unge syntes på mange måter at det lå en latent jantelov i norsk humor, og at nordmenn ikke syntes å ønske hverandre godt.

Humor er som kjent et fenomen som inkluderer og ekskluderer; inn med personer med samme form for humor og ut med resten. Humor er jo også en sentral del av kulturformer som teater, litteratur og film, og TV-produksjon. En studie av humorens betydning i det flerkulturelle Norge, kunne vært et interessant forskningsobjekt.

Motiver og barrierer

Motivene for å delta på norske kulturarrangementer er noe forskjellig mellom de voksne og de unge, samt mellom de som har bodd kort og lang tid i Norge uavhengig av alder.

Være sammen i en uformell setting

Når det gjelder både voksne og unge med minoritetsbakgrunn, syntes et viktig motiv det å være sammen i en uformell setting hvor man for eksempel kan lytte til musikk, gjerne i kombinasjon med mat. Gjennomgående ble det fremhevet betydningen av det å samles gjennom musikk og mat, også de unge som var født og oppvokst i Norge gjorde det: ”Jeg tror det er en god ide å appellere til innvandrere gjennom mat og musikk”. Behovet for å være med likesinnede styrker det sosiale motivet: ”Minoriteter må tilpasse seg norsk kultur fordi de er kommet hit som voksne, men savner å være blant sine egne, men også andre minoriteter” – voksen mann fra Etiopia.

Underholdningsmotivet ble også klart uttrykt av den yngre generasjonen: ”Underholdning er tross alt viktigst. Det nytter ikke å være sammen med venner, om en kjeder ræven av seg”.

Ønske om flerkulturelle tilbud

Når det gjelder de voksne var det flere som nevnte at de ikke var motivert til å delta på norske kulturarrangementer. Som vi har vært inne på, syntes de voksne minoritetene at norske kulturinstitusjoner er for norske, og at de skulle ønske å lære mer om andre kulturer, men ikke nødvendigvis om sin egen kultur. Som en av kvinnene nevnte: ”Det har jo skjedd så mye i Russland de senere tiår, tenk å få vite mer om det!” – kvinne fra Iran. Flertallet mente at det holdt med forestillinger fra andre kulturer 2-3 ganger i året, og at det ville bidra til at de besøkte kulturinstitusjonene oftere, samtidig som de fikk en følelse av at også andre kulturer enn den etnisk norske ble tatt på alvor. Kvinne fra Chile påpekte at ”latinamerikansk musikk og forestillinger er alltid utsolgt på Maijazzen!”

Flere av de unge mente at enkelte flerkulturelle tilbud kunne slå godt an også blant etnisk norsk publikum: ”Bollywood forestillinger tror jeg også kunne vært veldig interessant for norske ungdommer” – kvinne, Sri Lanka. En av guttene som hadde bodd lenge i Norge poengterte: ”Fremtidens investering er flerkulturell, kulturinstitusjonene vil tape om de ikke

tar denne virkeligheten innover seg”. Han sa videre: ”En måte å gjøre dette på et å ta utgangspunkt i andre kulturer og fornorske forestillingene for å gjøre det mer tilgjengelig også for etniske nordmenn” – student med Iransk opphav. For førstegenerasjons innvandrere var det viktig å føle tilhørighet med sine egne gjennom musikk og mat. Men også de unge opplevde at egen kultur hadde en viktig personlig betydning. ”Jeg liker klassisk indisk som minner litt som persisk musikk. Det får meg til å føle tilhørighet og at jeg ”bonder” med musikken. Jeg er ikke interessert i moderne iransk musikk, den er for europeisk” – student med Iransk opphav.

Mangel på kunnskap om norsk kultur

De voksne minoritetene forklarte at de ikke ofte ble motivert til å delta på norske kulturaktiviteter. For å delta i norsk kulturaktiviteter bør en 1) Vite *hva* som menes med norske kulturaktiviteter, 2) Vite *hvem* som tilbyr de ulike kulturaktivitetene 3) Vite *hva* som tilbys *når* til *hvilken* pris. Et introduksjonsprogram om norsk kultur ble nevnt som et godt tiltak. Ledere ved hver innvandrersorganisasjon burde informeres om dette programmet.

Den voksne mannen fra Etiopia påpekte noe sentralt: ”Kulturelle aktiviteter må knyttes opp til rett og plikt som ved andre goder i Norge. Dersom minoritetene selv har plikt til å bidra, vil de også føle større motivasjon for å delta. Alle immigrantorganisasjoner får støtte, men er ikke pålagt noen forpliktelser. Vi er ikke vant med så mange rettigheter, vi må også vite om forpliktelsene. For å få noe, må en bidra med noe, og dette må læres”. Norske kulturinstitusjoner bør vurdere å involvere disse organisasjonene i mye større grad og forholde seg til både rettighets og pliktaspektet, og det synes behov for et kunnskapsløft om kulturtilbudet på stedet.

Manglende samarbeidsvilje og dialog

Flere av de voksne deltakerne påpekte at det var viktig at kulturinstitusjonene generelt hadde en mer åpen dialog med minoritetsorganisasjonene, og at flere hadde opplevd at kulturinstitusjonene ikke hadde vært villig til å samarbeide med disse organisasjonene. Når Internasjonalt Hus legges ned, vil kulturinstitusjonene få et enda større ansvar for å inkludere minoritetsgrupper. Deltakerne i fokusgruppen så dette prosjektet som et godt tiltak, og syntes at kulturinstitusjonene nå hadde en spesiell god mulighet til å inkludere nye grupper og nytt

publikum. Det ble også påpekt at Stavanger kommune i større grad må samarbeide med minoritetsgruppene, og i små samfunn er det viktig å komme i dialog med de rette personene. Det er derfor nødvendig å ha en oversikt over kontaktpersoner eller lederne av de ulike organisasjonene, da disse vil være innfallsporten til dialogen med de voksne minoritetsrepresentantene framover.

Språk som barriere

Språk som barriere for så besøke kulturinstitusjonene ble diskutert særskilt. Når det gjelder relativt nyankomne studenter, ble kulturtilbud som for eksempel teater benyttet for å sette seg inn i norsk kultur. Selv om det var en språkbarriere, ble læring benyttet som et argument for nettopp å delta på kulturarrangementene. På den annen side, de fleste ungdommene sa at de heller valgte kino for det var en lavere barriere både fordi det var rimeligere og fordi at filmene som regel er på engelsk. Det ble spurt om det hadde hjulpet om teaterforestillinger var på engelsk, men både de voksne og ungdommene mente likevel ikke at det var der skoen trykket. Det ble nevnt at noen forestillinger var på engelsk for eksempel på grunn av at Siemens var sponsor til teatret, men at de ikke deltok i større grad på forestillingene av den grunn. MEN de voksne var enige om at *nynorsk* var en klar barriere, likeså dialekter.

Markedsføring og informasjon

I likehet med den etnisk norske befolkningen poengterte også minoritetene at det var for lite markedsføring og informasjon fra kulturinstitusjonene. Dette gjaldt både for de voksne og de unge. Gjennomgående syntes det å være lavere kjennskap til kulturinstitusjonene blant minoritetene enn blant et etnisk norsk publikum, dette gjelder både programtilbud og pris.

Organisasjoner og skolen gode arenaer

Mens de voksne minoritetene var samstemte i at det mest effektive og målrettede var å informere om kulturtilbud gjennom egne minoritetsorganisasjoner, mente de unge at skolen eller universitetet var den viktigste arenaen for å nå dem. Elevene på videregående mente at skolen var det beste stedet å nå fram, fordi det gav assosiasjoner til positiv læring. Informasjon via egne organisasjoner og skolen er dessuten spesielt godt egnet for å nå de som har vært kort tid i landet, være seg voksen som elev.

Gratisarrangementer og rabatterte priser

Et annet trekk som skilte minoritetene fra etnisk norsk ungdom var gratisarrangementer. Mens den etnisk norske befolkningen i mindre grad var villig til å delta på gratisarrangementer dersom det ikke var høyinteresse for temaet, syntes både de voksne og ungdommene med minoritetsbakgrunn at gratisarrangementer kunne være en god introduksjon til norsk kultur såfremt det var bygget på en sosial lest, gjerne i kombinasjon med musikk og drikke. Flere mente at gratisarrangementer var et godt tiltak for å introdusere norsk kultur. Flere foreslo også rabatterte priser til organisasjonene som et tiltak for å trekke nytt publikum og for å bidra til at de ville besøke kulturinstitusjonen igjen.

Festivaler

Både voksne og unge med minoritetsbakgrunn likte å delta på festivaler. Festivaler kunne slik sett være en utmerket anledning for kulturinstitusjonene til presentere seg selv i andre omgivelser, enten med informasjon eller med forestillinger/arrangementer på festivalene. Som en av de voksne kvinnene fra Chile sa: ”Det er viktig å være synlig og til stede på de store festivalene gjennom samarbeid”.

Brosjyrer

De unge som var kommet til Norge for ikke så lenge siden, kunne tenke seg brosjyrer på engelsk som informerte om kulturtilbudene i Stavanger og som det var mulig å kjøpe i kiosken: ”På den måten kunne det være mulig å planlegge weekenden en uke på forhånd og ikke bare dagen før. Jeg kunne tenke meg å vite hva som skjer i dag, i morgen og i neste uke. Hva som skjer på bibliotekene, hvilke forfattere som kommer og lignende.” - russisk student. Vi har også vært inne på at de voksne også kunne tenke seg brosjyrer på engelsk om forestillinger på teateret, konserthuset etc.

Ettersom samtlige minoritetsungdommer benyttet Internett, vil det være mulig å nå denne målgruppen gjennom portaler eller hjemmesider som www.regionstavanger.com, www.visitstavanger.com ved rett markedsføring.

Andre medievaner

Ungdom som er oppvokst eller født i Norge har relativt norske medievaner. Samtlige av minoritetsungdommene benyttet Facebook, og de likte å få invitasjoner til ulike

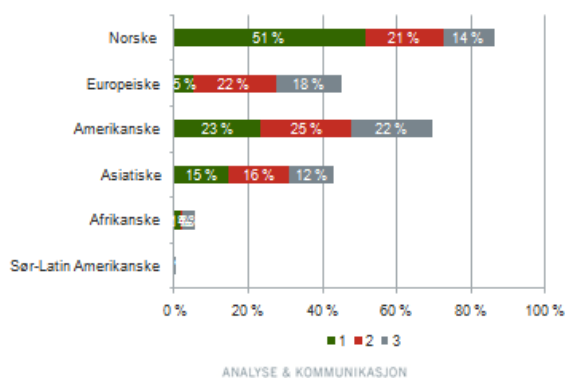
arrangementer gjennom denne kanalen. Utfordringen blir å få disse ungdommene til å bli brukere av kulturinstitusjonens hjemmesider, og ikke minst at de inviteres til arrangementer som de unge finner sosialt interessante, jfr. gratisarrangement, mat og drikke.

For de unge som nettopp har kommet til landet, var medievanene noe annerledes. De mottar mer informasjon hjemmefra, samtidig som de ikke leser aviser pga språkbarrierer.

Gjennomgående syntes det som om de unge deltagerne i fokusgruppen leste mindre aviser både på papir og nett sammenlignet med etnisk norsk ungdom. Radio synes også i liten grad å bli benyttet av minoritetene, av både voksne og unge.

Når det gjelder TV så ungdommene hovedsakelig på norske TV sendinger, noe som bekreftes av undersøkelsen av Oslostudentene med minoritetsbakgrunn. Over halvparten av disse studentene valgte å se på norske TV-kanaler:

Vennligstranger fra 1 til 3 hvilke TV kanaler du ser mest på

Den voksne fokusgruppen syntes at NRK hadde et dårlig flerkulturelt tilbud. De voksne deltagerne så imidlertid på lokal-TV, og foreslo at det kunne informeres om kulturtilbud nederst på skjermen under sendingene.

Blogger fra kulturinstitusjonene syntes ikke å slå så veldig godt i den unge fokusgruppen, men de fleste var enige om at "Youtube" var en god ide for å vise forestillinger. Det var imidlertid ingen som hadde kjennskap til at dette faktisk ble gjort i dag.

Både ungdommer og voksne stilte seg positiv til DM. Det var en fin måte å bli invitert på, spesielt om det var noe av interesse for hele familien, så var sjansen større for å delta.

Kulturinstitusjonene i Stavanger

Kulturinstitusjonene har en minoritetsutfordring både når det gjelder informasjon og innholdsproduksjon. Motivene og barrierene er noe forskjellig fra den etnisk norske befolkningen, og verken voksne minoriteter eller ungdommer føler seg spesielt hjemme i de norske kulturinstitusjonene.

Årsaker til at de ikke føler seg hjemme er både at det er vanskelig å få med seg venner, at det er for stivt og formelt og at det skjedde for lite både i pausene, samt før og etter forestilling. Som den tyrkiske kvinnen poengterte: ”Musikk, dans og kunst er universelt og noe som alle kan delta på – det er noe som alle kan forstå uavhengig av kulturell bakgrunn.” Slik opplevde de ikke norske kulturinstitusjoner.

Rogaland Teater

Det virket som om det er en større barrierer for å besøke Rogaland Teater enn de andre kulturinstitusjonene, fordi teater oppfattes som en mindre universelt sammenlignet med for eksempel musikk og dans, og på grunn av språkbarrierene for de som ikke behersker norsk flytende. For de språkkyndige er ikke norsken barrieren: ”Det spiller ingen rolle om det er engelsk eller norsk. Jeg synes faktisk norsk er bedre”. Alle var heller ikke imponert over kvaliteten på det de så. Som mannen fra Cuba lattermild kommenterte: ”Norge er gode til å fiske, men har ikke gode skuespillere”. Gjennomgående synes det som om det hadde vært lettere å tiltrekke seg et voksent minoritetspublikum dersom det ble vist enkelte forestillinger fra andre kulturer, gjerne fornorsket for å gjøre dem tilgjengelig også for et etnisk norsk publikum. Symbolverdien er også viktig her; følelsen av å bli respektert.

I tillegg ble det også foreslått å sette opp dukketeater/marionetteteater, fordi det kunne være forestillinger som kan fange bredt, både ulike minoritetsgrupper og hele familien.

Når det gjelder de unge virket de generelt positive til teater. Den kvinnelige studenten som nettopp var flyttet til Norge brukte teater bevisst for å lære seg norsk kultur. En ung mann som var født og oppvokst i Stavanger sa følgende: ”Stykkene er bra, men det blir for nye snakking, og jeg må sitte for lenge i ro og blir rastløs”. Det er nok ikke en typisk

minoritetserfaring på norske teatre. Jungelboken var et eksempel som flere av de unge syntes var fascinerende: ”Teater er ikke min stil, men jeg var på Jungelboken. Jeg likte forestillingen, fordi den tok oppmerksomheten. Jeg likte musikken og folkene, og kunne kjenne igjen historien” – ung mann som fortsatte: ”Jeg er usikker på om jeg synes teater er interessant, men jeg bør kanskje sette med inn i det og være mer åpen”.

Gjennomgående synes det å være lav kjennskap til tilbudene og prisene på teatret: ”Trodde teater hadde omtrent samme pris som kino. Jeg synes 150 kroner er drøyt”. En som var født og oppvokst i Norge sa: ”Den viktigste barrieren for teater er manglende informasjon, og jeg søker den ikke selv fordi jeg ikke er interessert nok”. Her er utfordringene relativt like det vi finner for mye etnisk norsk ungdom: ”Ingen av mine venner går på teater, de går helst på kino” – ung mann med ghanesisk opphav.

De unge var enige om at skolen og Facebook var de beste kanalene for å informere om teatertilbud, mens de voksne mente at tilbudene burde distribueres gjennom lederne av de ulike innvandrersorganisasjonene. Tilstedeværelse på festivaler kunne også være en god mulighet til å treffe denne målgruppen.

Assosiasjoner til Rogaland Teater: Dyrt, sofistikert, interessant og noe for alle.

Tou Scene

Det var kun to av de unge som hadde besøkt Tou Scene, men de fleste kjente til stedet, med unntak av de som var kommet til Stavanger for kort tid siden. Den ene unge kvinnen som hadde besøkt Tou Scene hadde selv spilt der, mens den andre kvinnen hadde vært der i forbindelse med skolen. De syntes det var litt sært og ukjent, men de likte stedet godt. De andre hadde hørt om Tou Scene, men hadde liten eller ingen kjennskap til hvilke kulturtilbud som var på stedet. En av de som hadde besøkt Tou Scene syntes de hadde spennende workshoper som ingen visste noe om, med blant annet dans og akrobatikk. De fleste av ungdommene kunne tenke seg å besøke stedet, men da burde det helst ikke koste noe.

De voksne hadde mer kjennskap til Tou Scene, og de mente at stedet kunne tatt over rollen til Internasjonalt Hus, spesielt når det gjaldt minoritetsungdom. De voksne påpekte at de ikke hadde lagt merke til noen annonsering fra Tou Scene, men det var likevel fire av dem som hadde besøkt stedet, en av de flere ganger i forbindelse med Internasjonal Chamber Festival.

Det var uenighet om hva Tou Scene kunne gjøre for å appellere til minoritetsgrupper. Noen mente at de burde bytte navn og gjøre noe med bygget dersom de skulle tiltrekke seg en voksen målgruppe. Andre foreslo at Tou Scene burde tilby både norske og internasjonale gratiskonsert, samt informere mer om kunsttilbudene i tillegg til å arrangere malerkurs for ulike grupper. Det var også uenighet om Tou Scene burde satse på en restaurant, fordi flere mente det lå for langt fra byen, og at fasilitetene på stedet gjorde det vanskelig å lage mat til mange personer. Kunst og dans ble foreslått som det Tou Scene burde satse på i forhold til minoriteter, og de kunne gjerne invitere en kjent person innen dette området en gang i året.

Den største barrieren for ikke å besøke Tou Scene syntes å være var distanse, samt mangel på informasjon om stedet og dets aktiviteter. Som den iranske kvinnen sa: ”Jeg vet ikke hvilken buss jeg skal ta en gang” – kvinne fra Iran.

De unge syntes av Facebook kunne være en interessant måte å informere om spennende tilbudene. Den ene som hadde vært på hjemmesiden til Tou Scene syntes imidlertid det var vanskelig å få en oversikt over hvilke tilbud som var relevante og hva de kostet. Plakater i sentrum eller flyers på steder hvor minoriteter holder til ble også foreslått for å øke kjennskapen til Tou Scene.

Assosiasjoner til Tou Scene: Gammelt bygg, konsert, utstillinger, ungdommelig, stor avstand.

Stavanger Konserthus

De unge kjenner i liten grad til Stavanger Konserthus, og de var usikre på om de kom til å besøke det nye bygget. De forbinder først og fremst Stavanger Konserthus med klassisk musikk. En av de unge kvinnene uttrykte seg slik: ”Det ryktes at det er stivt der, gamle folk med mange penger”.

De voksne hadde derimot et mer positiv bilde av konserthuset, og de opplevde at konserthuset hadde gode tilbud med god kvalitet. Igjen ønsket de seg tilbud som viste fram andre kulturer enn den norske, både innen dans og musikk. Det trengte ikke være mer enn to-tre ganger i året, men de mente det ville bidratt til økt sannsynlighet for at de voksne ville besøke konserthuset.

Det ble også påpekt et stort forbedringspotensial når det gjaldt samarbeidet mellom innvandrersorganisasjonene og konserthuset, og at dette samarbeidet ble spesielt viktig når Internasjonalt Hus ble lagt ned. ”Internasjonalt Hus hadde lørdagskafe fra kl. 12-15, da spiste vi mat fra hele verden. Det kommer jeg til å savne” sa kvinnen fra Chile. De voksne ga klart uttrykk for at de ønsket et mer internasjonalt program, og at det hadde vært interessant om konserthuset hadde invitert artister fra store ikke-vestlige land. ”Et mer internasjonalt program gir motivasjon” – sa den Cubanske mannen.

Markedsføringsmessig er utfordringen for konserthuset å nå minoritetsungdom med budskapet om at det finnes andre tilbud enn klassiske konserter. Selv mente de unge at de ville lagt merke til plakater i sentrum, om det hadde vært noen spennende forestillinger der. Kjendiser var mer interessant for de unge enn for de voksne som var mer opptatt at det flerkulturelle aspektet. Når det gjelder de ressurssterke voksne minoritetene nås de også gjennom avisene, men også lokal -TV ble foreslått, og igjen lederne for minoritetsorganisasjonene.

Assosiasjoner til Stavanger Konserthuset: Konservativt, dyrt, klassisk musikk, opera, kvalitet.

Stavanger Symfoniorkester

Kun to av de voksne hadde hørt Stavanger Symfoniorkester, men det var flere av de unge som hadde gjort det gjennom skolen. De voksne syntes det hadde vært mer interessant og lyttet til Stavanger Symfoniorkester om det var flere artister som spilte i løpet av en kveld. Det kunne gjerne være en kombinasjon av ikke-vestlig musikk og klassisk. Det ble også foreslått lenger pauser imellom, gjerne med lettere bevertning eller mat.

De unge syntes at Stavanger Symfoniorkester var mest spennende når konsertene var knyttet opp til et bestemt tema eller en film. Dette gjelder spesielt for ungdommer som ikke er veldig interessert i klassisk musikk i utgangspunktet: ”Det var kjekt å høre på Stavanger Symfoniorkester. Jeg syntes det var kult at de spilte musikk fra mange forskjellige filmer”. En av de unge mennene som var interessert i klassisk musikk og gitar sa følgende: ”Stavanger Symfoniorkester er vel ikke skikkelig meg /.../men jeg kunne identifisert med Stavanger Symfoniorkester dersom det var litt mer gitar og miksede stilarter”.

De unge var enig om at skolen var det rette stedet å få informasjon om konserter fra Stavanger Symfoniorkester. De voksne får dette delvis med seg gjennom avisen, men bør også få informasjon gjennom nettverk og innvandrerorganisasjonene.

Oppsummering

Alle de kulturinteresserte unge minoritetsrepresentantene som ble rekruttert viste seg å ha ressurssterke foreldre, de fleste med høyere utdanning og/eller selvstendig næringsdrivende. Det er neppe tilfeldig, men denne fokusgruppen kan ikke benyttes til å generalisere og slå fast slike sammenhenger. Betydningen av foreldrenes utdanningsbakgrunn for kulturbruk, var også et av funnene i studentrapporten som var basert på en kvantitativ undersøkelse. Utdanning er den viktigste driveren for kulturbesøk også blant etnisk norsk befolkning, slik at det er en plausibel antagelse at etter hvert som minoritetene i Norge utdanner seg vil flere også finne veien til kulturarenaene.

En viktig lærdom av disse to fokusgruppene er at voksne og unge minoritetsrepresentanter har til dels forskjellige kulturvaner. De voksne foretrekker å bruke mest tid på minoritetsarrangementer sammen med sin egne, selv om de av og til benytter etnisk norske kulturarenaer, mens den yngre generasjonen i større grad foretrekker de etnisk norske arenaene sammen med venner av ulik bakgrunn. De unge var mer opptatt av å fremstå som nettopp norske enn det foreldregenerasjonen var og er.

Felles for begge gruppene er at de er prissensitive og synes kulturtilbud i Norge er for dyrt. Kunnskapen om faktisk pris var variabel, og om ulike rabattordninger likeså. Her har kulturinstitusjonene en informasjonsutfordring.

Felles for de voksne og unge var også ønsket om en sosial ramme rundt kulturbesøkene; mer mat og musikk, lengre pauser og mer sosialisering. Betydningen av den sosiale rammen og spesielt mat som en viktig ingrediens, uttrykkes mye sterkere i disse minoritetsgruppene, enn det vi finner i den etnisk norske befolkningen. Samtidig vet vi at mye etnisk norsk kulturbruk er knyttet til det sosiale; bursdager, dater, venninnekvelder osv, slik at også dette forbruket langt på vei er sosialt motivert.

I den vestlige kulturoffentligheten har kunst- og kulturopplevelsen (den estetiske erfaringen) stått i sentrum, og de sosiale aspektene ved kulturbesøket har blitt betraktet som et

utenforliggende anliggende – som kunstens kontekst og ikke en del av kunstverket. Dette er nå i sterk endring, og deler av kunsten selv og en rekke arenaer er i ferd med å bli mer ”sosialisert”. Minoritetenes behov for eksplisitt *sosiale arenaer* for kunst- og kulturerfaringer kan slik sett bli møtt av en vestlig kulturoffentlighet – *public* – med samme behov. Og hvis vi helt til slutt tenker inn produksjonssiden av mangfoldsproblematikken, er det ikke usannsynlig at minoritetskunstnerne i samspill med et nytt publikum vil være med på å skape en mer sosial kulturoffentlighet. Mange av de tradisjonelle kulturinstitusjonene i Norge er primært innholdsorientert og den sosiale og rituelle bruken av husene og arenaene er sterkt underkommunisert. En oppgradering av det sosiale aspektet ved kulturbruk kan i seg selv virke inkluderende.

Av konkrete ønsker, behov og forslag kan kulturinstitusjonene i Stavanger, og norsk kulturliv for øvrig, merke seg følgende:

- Et introduksjonsprogram om norsk kultur, for å heve kunnskapen om og forståelsen av den. Ledere ved hver innvandrersorganisasjon burde informeres om dette programmet.
- Bedre samarbeid mellom kulturinstitusjoner og minoritetsorganisasjoner
- Bedre samarbeid mellom Stavanger kommune og minoritetsorganisasjonene
- Rabatterte billetter til minoritetsorganisasjonene
- Vise 2-3 flerkulturelle forestillinger/arrangementer i løpet av året for å motivere et nytt publikum og vise respekt for andres kulturer
- Både nynorsk og dialekter skaper språklige barrierer for enkelte
- Gratisarrangementer for å tiltrekke seg førstegangsbrukere
- Bruk av lokal-TV for å informere om kulturtilbud (forslag om tekststripe nederst)
- Bruk av Facebook for å nå unge elever og studenter
- Aktiv informasjon på videregående skoler og universitetet om kulturtilbud
- Gjør kunst- og kulturbesøk til en sosial begivenhet – det er mulig å nyte musikk og mat samtidig

Referanser:

Gran A-B. og H. Vaagen. 2010. *Kunnskap om – medvirkning av – formidling for mangfoldige mueseumsbrukere*. Oslo: Rapport Kulturhistorisk museum UiO.

Gran A-B. og H. Vaagen. 2011. *Jakten på publikum – 15-29 år*. Perduco Kultur rapport

Vassenden A. og N.A.Bergsgard. 2011. *Et skritt tilbake – En sosiologisk studie av unge norske kunstnere med innvandrerbakgrunn*. Oslo: Norsk kulturråd